

## Najaar 2017: Conferentie Jeugdprofessionals

### Een hecht netwerk

Op 27 september kwamen zo'n honderd mensen bij elkaar voor een inspirerende netwerkbijeenkomst Samen voor de Jeugd in Waalre. Ze werken allemaal voor het welzijn van de jeugd van Waalre maar kennen elkaar lang niet altijd. De gemeente Waalre, sinds 2015 verantwoordelijk voor de Jeugdzorg, bracht de professionals uit de Jeugdzorg en de beroepskrachten uit de andere werkvelden die met de jeugd werken, zoals het onderwijs, de kinderopvang, het consultatiebureau, GGD en vele andere organisaties bij elkaar. Het doel: de basis op orde, zodat kinderen zo weinig mogelijk zware zorg nodig hebben en de kwaliteit van jeugdzorg verbeteren. Wethouder Hanneke Balk: "Samenwerken is belangrijk. Als ons netwerk hecht is, kunnen we kinderen beter opvangen." Een zeer diverse groep mensen bundelt de krachten: van leerkrachten tot raadsleden, hulpverleners en begeleiders met verschillende achtergronden, huisartsen, schoolbesturen, wethouders, woningbouwcorporaties en nog diverse andere beroepsgroepen: samen staan ze voor de kinderen en jongeren van Waalre.

#### Bijzonder?

*Een netwerkbijeenkomst klinkt niet als een bijzonder evenement. Maar schijn bedriegt! Niet veel gemeenten organiseerden al dergelijke bijeenkomsten. Een deelnemer: "Van de twaalf gemeentes in de regio waar ik mee werk, is dit de eerste." Een primeur dus! Iemand anders zei: "Ik werk in zestig gemeentes. Ik kan niet overal naar zo'n bijeenkomst gaan!" Mooi voor de Waalrese gezinnen, dat Waalre de eerste is 😊.*

### Preventie als Speerpunt

We hebben veel moeten uitleggen over onze manier van werken," zegt Hanneke Balk, wethouder zorg in Waalre. "Dat wordt langzamerhand minder. Mensen beginnen te zien dat het wérkt."



"De komende drie jaar richten wij ons op preventie. Wij willen er zijn vóórdát problemen ontstaan." Bijvoorbeeld door (aanstaande) ouders weerbaar te maken, vaardigheden mee te geven voor opvoeding en ouderschap. De gemeenten hebben een bezuinigingsopdracht meegekregen. Maar wij vinden: geld besparen is geen doel op zich. Zorgen dat het goed gaat met kinderen is dat wél."

Wethouder Hanneke Balk: "Samenwerken is belangrijk. Als ons netwerk hecht is, kunnen we kinderen beter opvangen."

**"Als u vandaag drie keer denkt: 'Die is goed bezig! Die moet ik eens bellen!' Dan is deze bijeenkomst een succes."**

## CMD

Ook als professional die werkt met of voor kinderen of jongeren, kunt u contact leggen met het CMD. Wanneer doet u dat en wat kan het CMD voor u en uw leerling, cliënt of patiënt betekenen?

U kunt altijd contact leggen met het CMD als u algemene informatie wenst. Als u een casus wilt bespreken, is het mogelijk om die te anonimiseren. Maar wij geven er de voorkeur aan met open vizier te werken. In dat geval is het belangrijk dit in overleg met de (de ouders van de) cliënt te doen. U kunt bijvoorbeeld een voorstel doen samen met het CMD te overleggen.

Contact met het CMD is zinvol als:

- u een vraag heeft over mogelijkheden rond begeleiding, een voorziening, de sociale kaart o.i.d.
- u de indruk heeft dat het kind meer of andere ondersteuning nodig heeft dan u kunt bieden
- u merkt dat er meer hulpverleners bij een gezin of kind betrokken zijn die niet altijd van elkaar weten wat er gebeurt
- u zorgen heeft over het kind waar u geen aanbod voor kunt doen
- u een aanbod wil doen en niet weet of daarvoor financiering mogelijk is

Bij het CMD werken gekwalificeerde hulpverleners, vijf consulenten zijn gespecialiseerd in jeugd. Het CMD heeft brede ervaring op het gebied van wonen, welzijn, jeugd, zorg en inkomen. Bij complexe, meervoudige problematiek schakelt het CMD het PlusTeam in.



## PlusTeam

Het PlusTeam bestaat uit gespecialiseerde hulpverleners die door het CMD worden ingeschakeld als een cliënt specialistische hulp nodig heeft. Ook als de problematiek complex is en er aan verschillende zaken tegelijkertijd moeten worden gewerkt om tot een goed resultaat te leiden, is het PlusTeam aan zet. Binnen het PlusTeam is er expertise op onder meer de volgende gebieden: JeugdGGZ (oa autisme en AD(H)D), verstandelijke beperking, huiselijk geweld, kindermishandeling, begeleiding bij zelfstandig wonen of kortdurend verblijf buitenshuis.

### ***"Bij CMD en PlusTeam werken gekwalificeerde hulpverleners."***

Het PlusTeam is een tweedelijnsvoorziening. Ook voor u, als professional, is het CMD het aanpreekpunt als u een ingang zoekt voor een leerling, cliënt of patiënt. Wellicht lijkt dit wat omslachtig. U weet al veel over de cliënt, bent wellicht zelf eerstelijns hulpverlener. Toch is het van belang het gesprek bij het CMD te starten: de mensen van het CMD zijn bij uitstek deskundig om in te schatten met welke vervolghulp een cliënt het meest gebaat is. Wel is het voor u zinvol om te weten wat het PlusTeam aan cliënten kan bieden. Het kan voor u de aanleiding zijn om het CMD naar de mogelijkheden te vragen voor uw leerling, cliënt of patiënt.

Net als bij het CMD werkt het PlusTeam vanuit de filosofie 'één gezin, één plan, één aanspreekpunt'. Het gezin en de jeugdige hebben zelf de regie. Zij krijgen een vaste contactpersoon die het overzicht houdt over het hulpverleningstraject. Voor de cliënt geeft dat rust en veiligheid. Ook voorkomt het dat hulpverleningstrajecten verzanden in langdurige zwerftochten om de juiste hulp te vinden. De vaste begeleider houdt samen met het gezin in de gaten of het hulpaanbod aansluit bij de behoeften van de cliënt. Waar dat niet het geval is, kan snel geschakeld worden.

## Samen kijken: wat helpt écht?

Een kind komt in de problemen. Wat is er aan de hand? Wat kan gedaan worden om écht hulp te bieden? Samen bespreken de deelnemers een casus, een verhaal dat écht gebeurd is. Wat ging goed? Wat kan beter? Welke acties kunnen door professionals ondernomen worden om sneller tot een oplossing te komen? Hieronder de bevindingen van de deelnemers:

### Wat ging goed?

De fase van versnippering duurde wat lang voor het gezin, maar er kwam structuur in het proces. Er kwam één aanspreekpunt; bij het CMD. Het gezin en de betrokken professionals en instanties wisten waar ze moesten zijn met vragen. De informatie over wat al was gedaan - wat werkte en wat niet - werd gedeeld en dus werd beter duidelijk wat gedaan kon en moest worden. Duidelijk was dat iedere betrokkene de bereidheid had en zich inzette om samen voor het gezin zoveel mogelijk positieve resultaten te bereiken.

***"Ouders verdienen steun in hun rol als verantwoordelijke ouder die van alle mensen het dichtst bij het kind staat."***

### Wat kon beter?

De problemen bouwen zich nog te lang op voordat er voldoende overzicht en regie is om tot oplossingen te komen. Te lang wordt er gefocust op alleen het kind, in plaats van het hele gezin te ondersteunen. Want, hoe is het eigenlijk met de belastbaarheid van moeder? Wat heeft zij nodig om haar kind te kunnen helpen? En om dat goed te kunnen doen is het belangrijk om mét de ouders te praten, niet óver hen. Ze niet vertellen wat ze moeten doen maar ze vragen welke oplossingen zij zien en wat ze daarvoor nodig hebben.

### Wat kan gedaan worden?

Samen met ouders kan overlegd worden met de verschillende betrokken hulpverleners. Daarvoor moeten hulpverleners ouders de vraag durven stellen: is er ook andere hulpverlening bij uw gezin betrokken? En dan voorstellen: Zullen we samen eens gaan praten met het

CMD? Dat kan ons misschien helpen de situatie beter in kaart te brengen en ook op terreinen waarop ik jullie niet kan helpen ondersteuning te bieden." Als de inspanningen van één professional geen vruchten afwerpen, kan het helpen om uit te zoomen, vanuit een breder perspectief naar een situatie te kijken: misschien is nader onderzoek nodig? Een andere invalshoek, een andere aanpak? Daarvoor is het belangrijk dat ouders het vertrouwen hebben dat er zonder oordeel naar hun problematiek wordt gekeken. Aandacht voor privacy is en blijft heel belangrijk, ook omdat er steeds meer informatie in digitale informatiesystemen terecht zal komen die door professionals worden gedeeld. Een procesregisseur moet ouders helpen grip te houden op het proces. Het is belangrijk dat ouders steun ervaren, geen kritiek, in hun rol als verantwoordelijke ouder die van alle mensen het dichtst bij het kind staat.

### Aandachtspunten in het kort:

- Streef naar een situatie waarin (minstens) er één persoon overzicht heeft over alle hulp en ondersteuning. Overleg met ouders of het CMD gevraagd kan worden deze rol te spelen.
- Kijk sneller naar het systeem, het gezin, de klas, niet alleen naar het kind
- Bouw een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie op met het kind, de ouders en andere gezinsleden, eerbiedig hun behoeften, neem ze serieus
- Breng, samen met de ouders, zoveel mogelijk informatie bij elkaar van mensen, professionals of anderen, die bij het kind betrokken zijn.
- Deel deze informatie in het systeem 'Zorg voor Jeugd'.



## Paneldiscussie

Aan de hand van drie stellingen spraken huisarts Caspar van Sambeek, kinderpsycholoog Oda Bauhuis, Tonnie van Geel, coördinator passend onderwijs bij SKOzoK, CMD-jeugdconsulent Jolanda Francke en coördinator van het PlusTeam Ans van der Velden met elkaar en met mensen in de zaal. Hieronder vindt u een greep uit de reacties.

### Stelling: Het is zinvol dat het CMD er is gekomen

Ja

- Het is goed dat er een centraal aanspreekpunt is
- Het stimuleert overleg en samenwerking
- Er is inhoudelijke expertise aanwezig
- Er is ruimte voor maatwerk, ook in de financiering
- Er wordt breder naar de problematiek van mensen gekeken dan alleen het acute probleem waar ze mee komen (gezin, huisvesting, gezondheid, financiën etc.)

Nee

- De profilering van instanties die voor meer gemeenten werken, vraagt energie die niet aan het werk zelf besteed kan worden
- Samenwerken met verschillende gemeenten legt grote administratieve druk op zorgaanbieders: met iedere gemeente worden aparte afspraken gemaakt, contracten gesloten en administratieve processen afgehandeld.

### Stelling: Kostenbeheersing speelt een rol bij de verwijzing

Nee

Kostenbesparing als primair doel is een korte termijn strategie. Uiteindelijk is meer geld te besparen vanuit de vraag: wat is nodig om problemen te voorkomen of zo snel mogelijk op te lossen. Al die nadruk op kostenbesparing kan onbewust zorgen voor angst of reserve voor een noodzakelijke doorverwijzing. Maar let daarvoor op! Als daardoor de problematiek verergert, wordt het pas écht duur.

Ja

Bij ons, de huisarts, gaat kostenbesparing wél meer een rol spelen in de doorverwijzing. Maar misschien moet ik het kostenbewustzijn noemen. Om de stijging van de zorgkosten af te remmen, wordt van ons gevraagd bewust af te wegen of de kosten van een behandeling in evenwicht zijn met wat het voor de patiënt oplevert. Daarbij ervaar ik overigens geen wrijving: onze beroepseer blijft overeind. Ik maak nog steeds een professionele afweging op basis van mijn deskundigheid. Heel dure vormen van zorg (m.n. uithuisplaatsing) worden lang vermeden. Dat kan positief zijn: als alles erop gericht is om de problemen binnen de dagelijks leefomgeving op te lossen en dat lukt, is het voor iedereen beter. Het kan ook negatief zijn: als een kind daardoor niet de hulp krijgt die het nodig heeft, ontstaan heel schrijnende situaties.

Wat kan helpen?

Er wordt in de jeugdzorg weinig gebruik gemaakt van de basisGGZ. Met kinderen heb je bijna altijd onvoldoende tijd binnen dat strakke kader. Om te kunnen bieden wat nodig is, is flexibiliteit belangrijk. Meer dynamiek in begeleidingsprocessen: Een eerstelijns hulpverlener (bijv. POH GGZ) verwijst naar de tweede lijn (bijv. kinderpsychiater). Als de situatie tot rust is gekomen verwijst men terug, zodat er wél aandacht blijft maar niet per se dure specialistische kennis nodig is. Ook de school zou in een stabiele situatie met wat begeleiding en informatie wellicht kinderen kunnen monitoren zodat niet langdurig hulpverleners betrokken hoeven blijven.

### Stelling: Het CMD schaaft niet snel genoeg op bij complexe situaties

Ja, dat klopt soms, zegt de medewerker van het CMD. Dat gebeurt soms in de volgende situaties:

- Er is al veel gebeurd met mensen voordat ze bij het CMD binnenkomen en het kost veel moeite hun vertrouwen te winnen. Hoewel ze gezien de problematiek hulp van een andere instantie nodig hebben, ervaren ze

onvoldoende veiligheid en vertrouwen om zich daaraan ook over te geven.

- Cliënten willen het simpelweg niet en wij kunnen ze niet dwingen.

Hieruit ontstaat een gesprek over de rol en positie van het CMD ten opzichte van andere eerstelijns hulpverleners en ondersteuners. De vraag die door de POH GGZ wordt opgeworpen is: "Waarom zou ik naar het CMD verwijzen? Wat voegt dat nog toe aan wat ik vanuit mijn expertise al gedaan heb? Verwijzing naar het CMD is tijdverlies."

Ook wordt de positie van de huisarts als vertrouwenspersoon aangestipt: Een huisarts weet al veel van zijn patiënten, heeft een vertrouwensband met ze. Mensen willen dat niet altijd 'overdoen' bij het CMD, willen het verhaal vaak niet nóg een keer hoeven vertellen. Ook de brede oriëntatie van het CMD kan weerstand oproepen. Lang niet altijd willen mensen al hun problemen op tafel leggen. Mensen zijn zich goed bewust van het beroepsgeheim van artsen. Dat beeld hebben mensen op dit moment veel minder van 'de gemeente'. Voor huisartsen is het belangrijk het vertrouwen van patiënten niet te beschamen.



## 10 Workshops!

*Jeugdbescherming - Jeugd-GGZ (huisarts Van Sambeek, kinderpsycholoog Bauhuis) - Veilig Thuis - Eigen kracht (Humanitas) - Negometrix (Bizob) - Passend Onderwijs (SWV PO De Kempen) - - Groei! (Jeugdarts Zuidzorg) - Zorg voor Jeugd - Aansluiting Jeugdwet/Passend Onderwijs/ Participatiewet (Leerplicht & PlusTeam) -) - De jeugd in Waalre (GGD)*

## Workshops

In 10 workshops lieten professionals en organisaties elkaar zien wat ze doen en wat ze voor kinderen, gezinnen en andere organisaties kunnen betekenen. Enkele deelnemers maakten een kort verslagje zodat we ze met jullie kunnen delen. Een greep uit de workshops:

## Jeugdbescherming

Door Wilco Hobelman en Ellen Raaymakers

Als er zoveel zorgen zijn over de veiligheid van een kind dat er geen andere mogelijkheid meer lijkt dan gedwongen hulp, wordt de Raad voor de Kinderbescherming, bijvoorbeeld door CMD of Plusteam, gevraagd om onderzoek te doen. Als het onderzoek de zorgen bevestigt, vraagt de RvK de rechter om een maatregel 'in het gedwongen kader' op te leggen, bijvoorbeeld voogdij of ondertoezichtstelling. Deze maatregelen worden uitgevoerd door een Gecertificeerde Instelling, zoals Jeugdbescherming Brabant. Niet altijd wordt een kind uit huis geplaatst. Wel betekent het dat, meestal tijdelijk, Jeugdbescherming Brabant verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van het kind. De jeugdzorgwerker van Jeugdbescherming Brabant is dan het aanspreekpunt voor het gezin. Hierbij zit de medewerker van het PlusTeam als het ware 'achterop de tandem'.

Meer info [www.jeugdbeschermingbrabant.nl](http://www.jeugdbeschermingbrabant.nl)

**"Mooi om te zien dat de jeugdbescherming lang niet zo bureaucratisch en log werkt als ik van tevoren dacht."**

## Jeugd-GGZ

Huisarts Caspar van Sambeek en kinderpsycholoog Oda Bauhuis

Wat gebeurt er als ouders zorgen hebben over het gedrag van hun kind en bij de huisarts komen? Dr. Caspar van Sambeek (huisarts) Oda Bauhuis (kinderpsycholoog) en Karlijn Pennings (POH-er jeugd-GGZ) werken in dergelijke situaties vaak samen en vertellen wat er gebeurt. De praktijkondersteuner (POH-er) doet de eerste anamnese. Afhankelijk van de

uitkomst doet zij – in nauw overleg met de huisarts - zelf de begeleiding of verwijst door naar een psycholoog. De POH-er werkt met het hele systeem. Ook stemt zij af met andere betrokkenen, bijvoorbeeld met het CMD. De begeleiding is kortdurend.

Als diagnostiek nodig is, werkt de POH-er samen met de GZ-psycholoog. Deze kijkt met verschillende gespecialiseerde methodes/werkvormen naar de oorzaak: wat maakt dat dit kind op dit moment deze klachten heeft?

Als uit onderzoek blijkt dat bijvoorbeeld ADHD kan spelen, kan proefmedicatie worden ingezet. Ook oudertherapie of speltherapie zijn mogelijkheden. Bij een complex zorgtraject en langdurige behandeling, wordt nauw samengewerkt met de GGZ. Bij meervoudige problemen zijn wordt de samenwerking gezocht met CMD en PlusTeam.

De presentatie ontvangen? Mail naar [samenvoordejeugd@waalre.nl](mailto:samenvoordejeugd@waalre.nl).

**"Veel deelnemers hebben tijdens de workshops een moment van: Hé dat wist ik niet!"**

## Passend Onderwijs

door Klaas Koelewijn (SWV PO De Kempen)

In Passend Onderwijs staan de (onderwijs)behoeften van kinderen centraal. Het vraagt scholen en leerkrachten te kijken naar wat kinderen nodig hebben. Zo worden problemen voorkomen: ieder kind, ook die met speciale behoeften, krijgt een passend aanbod. Dit in plaats van te wachten tot er structurele problemen ontstaan. Om dat te bereiken is financiering niet langer gebonden aan een 'problematische' leerling maar aan de school. De school ontwikkelt een samenhangend pakket waarbij de basisbehoeften van alle kinderen zo goed mogelijk worden geadresseerd. Algemene middelen en vaardigheden worden ontwikkeld voor extra ondersteuning. De mogelijkheid om individuele arrangementen samen te stellen wordt er ook uit gefinancierd. Pas als dat niet voldoende in de behoefte van een leerling voorziet komt het Speciaal Onderwijs in beeld.

Om deze aanpak tot een succes te maken, wordt veel van leerkrachten gevraagd.

Leerkrachten hebben ruimte en tijd nodig om continu kwaliteiten en vaardigheden te blijven ontwikkelen: dat kost geld.

Omdat op school de behoeften van kinderen snel aan het licht komen, is de school ook een vindplaats van kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Om hierin effectief te kunnen optreden, moet een school niet alleen zelf 'beter' worden in het helpen van kinderen maar ook onderdeel worden van een netwerk. De wet Passend Onderwijs moet daarom aangesloten worden op andere regelingen zoals de Jeugdwet en de Wmo.

Meer informatie:

[www.podekempen.nl/Passend-Onderwijs](http://www.podekempen.nl/Passend-Onderwijs)



## Wij waren er! Samen voor de Jeugd in Waalre

Autismepunt – Basisschool De Meent – Bijzonder Jeugdwerk – CMD – De La Salle Boxtel – Gemeenteraad Waalre – Gewoon Uniek – GGD – GOW Welzijnswerk – HALT – Huisarts Van Sambeek – Humanitas – Idris – Jeugdbescherming Brabant – Jeugdhulp X-tra – Kinderstad – Kroost in Proces – Lumens – Lunet – MEE – OOK Begeleiding – Opdidakt – Participatieraad Waalre – PlusTeam – POZOB – Praktijk Fer Senders – Psychologenpraktijk Waalre – SKOzoK – Sterk in Werk – St De Noodkreet – SWV PO De Kempen – The Kids Company – Thuis Woonstichting – Topaze – Veilig Thuis – Zorg voor Jeugd – ZorgOkee – Zuidzorg